

højeste sted om at fjerne dette skilt. Det der med legende børn kunne man ikke have i et industrikvarter. Om det nu var grundejerforeningen eller kommunen, der fjernede det, er gledet væk i erindringens tåger. Sandsynligvis det sidste. Fjernet blev det altså, til min store ærgrelse.

Selv om vi nu i familien var fysisk tæt på hinanden, kunne jeg godt indimellem køre træet i, at Stig lagde næsten al sin energi i virksomheden, så det var begrænset, hvad der blev til privatlivet. Da jeg engang hældte lidt vand ud af ørene om det til min far, sagde han, at det jo var for drengens og min skyld, Stig arbejdede så meget. Det var nu min fars erfaring, at det var for at forsørge sin familie, at en mand arbejdede så voldsomt meget. Men Stig fortalte min far, at det var det altså ikke. „Ja, så forstår jeg det ikke“, sagde min far stille. – Nej, det var også svært at forstå. Men det var en indre drift til at skabe, der drev ham. Et held var det så, at det med tiden kom til at kaste tilstrækkeligt af sig til, at det var en økonomisk fordel på hjemmefronten.

— 24

Børnehaver og børnepasning i Greve i slutningen af 60'erne og begyndelsen af 70'erne

Ja, se dette område er et kapitel helt for sig. Jeg var helt indstillet på selv at passe vores barn de ca. 2 år, til han skulle i børnehave som 3-årig – troede jeg da, men jeg blev klogere, for børnehaver var på det tidspunkt i Greve næsten en by i Rusland. Kort efter vores ankomst til Greve ringede jeg til kommunen for at få Jens skrevet op til en børnehaveplads – blot for at få den besked, at de ikke skrev flere op. Vangeleddets børnehaver var tilsyneladende den eneste i området, så da der var 300 børn på venteliste til den, skrev de ikke flere op. Sådan. Så kunne jeg gå og tygge lidt på den besked. Hvad nu? Hvad kunne jeg gøre? Nå, jeg meldte mig ind i foreningen Frie børnehaver og fritidshjem og gik med til deres møder for at orientere mig om, hvad der foregik. Formanden hed Per Breddam, nuværende kommunalbestyrelsesmedlem, og det var tydeligt, at der

blev arbejdet gevaldigt for sagen, men alligevel var der tydeligvis lange udsigter. Vi fik at vide, at vi *skulle* lade os skrive på en venteliste hos kommunen. Det gjorde jeg så, og da jeg ingen anelse havde om, i hvilket område der først ville blive bygget børnehave, skrev jeg frejdigt noget i retning af, at fra mit barn er fyldt 3 år, ønsker jeg børnehavesteds til ham et hvilket som helst sted i kommunen, da jeg var parat til at køre efter det. Sådant en besked kunne „systemet“ åbenbart ikke klare, for jeg fandt senere ud af, at jeg var røget helt udenfor „bunkerne“.

Nå, da vi kom til januar 1970, trængte Jens og jeg til lidt nyt selskab. På grundejerforeningsmøderne havde jeg givet udtryk for mit behov for at være sammen med andre kvinder og børn, og folk var da også så søde og sagde, at jeg da bare kunne kigge forbi. Det gjorde jeg da også nogle gange, men de andre havde store børn, og konerne havde nok at gøre med at arbejde med i deres respektive virksomheder. Der var ikke så megen tid til det sociale, så jeg måtte udenfor Håndværkerbyen. I Sydkysten havde jeg læst om den senere lokalpolitiker, Ingrid Valnert, der sammen med andre mødre arbejdede på at få en børneparkering i gang til glæde og gavn for både børn og mødre. Mødrene skulle skiftes til at passe børnene, så de andre mødre kunne få et par fritimer. Børneparkeringen (hvilket rædselsfuldt ord) havde til huse i underetagen på Mosedeskolen, og som jeg husker det, var det nogle timer et par dage om ugen.

Den første gang jeg mødte op med nu 2-årige Jens, havde han en kæmpe bule i panden, fordi han „var kommet til at kravle op på naboens lastbil“, og så var han altså faldet ned. Så der var straks samtaleemner. Det var vældig hyggeligt, og jeg følte mig meget velkommen. Det har været på slutningen af vinteren 1970. Oftest blev vi mødre der og hyggede os sammen over en kop kaffe, mens børnene legede omkring os. På et tidspunkt fortalte jeg, at jeg følte mig noget ensom i Håndværkerbyen. Jamen, så kom da hjem og besøg mig, sagde en, der hed Elin. Hun var en gæv pige fra Jylland og var i børneparkeringen med sine egne 2 børn samt et ekstra barn, hun passede af og til. Kort

tid efter mødte jeg op med Jens hos Elin på Nældebjerg Alle. Der var børn, hygge og kage i ovnen. Der var rart at være, og det blev starten på et venskab, der har varet lige siden.

Vores virksomhed voksede hurtigt. Kunderne kom næsten af sig selv gående ind ad døren, så mit arbejdsområde voksede hurtigere, end jeg havde forestillet mig. Jeg fandt en dagpleje til Jens 2 dage om ugen hos en sød dame med børn og have med gode legemuligheder. Jens faldt bare ikke rigtig til der. Som

Småbørn i Håndværkerbyen, Jens og mit dagplejebarn, Lone. Efter vi fik lavet raftebegnet og anden afskærmning, kunne vi have børn i haven på forsvarlig vis. Bilforretningen i baggrunden. Nu er det hele ved at se ret civiliseret ud.

bekendt er det svært at aflevere et barn, der hver gang er ked af det. Hvad nu? Jeg havde brug for de 2 effektive arbejdsdage men var ked af at aflevere Jens. En dag fik jeg Stig til at køre ham hen i dagplejen for at se, om det gik bedre, men nej. Stig, der ellers havde gjort sig så hård, at det måtte da kunne lade sig gøre o.s.v, o.s.v., kom tilbage og sagde, blød som han er lige under den hårde overflade, at det var altså synd. Så var vi enige om, at det var slut med det eksperiment. Jeg indrykkede snart en annonce i Sydkysten efter en ung pige til at køre med Jens 3 eftermiddage om ugen. En sød 15 årig pige kom, startede med at lege med Jens hos os, og hende ville han gerne med. Det viste sig, at hun havde en lillebror og gode legeforhold i hjemmet. Det fungerede så et halvt års tid. Jeg knoklede på med kontorarbejdet, mens drengen sov middagsøvn, hvorefter Annemette kom efter ham. Så havde jeg da 3 x 3 timer ugentlig at arbejde uforstyrret i. Så var der behov for en ændring igen, og jeg fik en aftale i stand med en ung mor, jeg havde lært at kende i Frie børnehaver og fritidshjem. Også hun havde behov for pasning af sin datter 2 dage om ugen. Det blev en superfin ordning. 2 dage var Jens hos Lone, som pigen hed, og andre 2 dage var Lone hos os. Lone og Jens var jævnaldrende og gik rigtig godt i spænd sammen. Lone kunne lege rigtige rollelege, far, mor og børn o.s.v., og Jens påvirkede hende med sine mere voldsomme drengelege. Begge havde glæde af den ordning, og også for os 2 mødre fungerede det fint, i mindst $\frac{3}{4}$ år. Ændring igen. Jeg tror, der var en ændring i den anden mors arbejdsforhold, og jeg var højgravid med vores 2. barn.

Vores dreng var nu 3 år og 3 måneder, det var forår 1971, en børnehaveplads var ikke i sigte, og jeg skulle snart føde. Barselsorlov til mig skænkede vi ikke en tanke, muligheden eksisterede vist overhovedet ikke, men jeg havde ikke glemt historien fra den kvinde fra „gården ovre på den anden side af Dønnergårds Alle“, der blev ødelagt i sit underliv af at gå i gang med for meget arbejde for hurtigt efter en fødsel. Jeg måtte gøre det bedre. Men hvordan? Jo, vi fandt en løsning: Min mor. Mine forældre boede i Gladsaxe, men deres overbo arbejdede tilfældigvis i denne periode hos Stig, altså kunne min mor køre med ham til

*Jens og jeg april 1971. En høj-
gravid mave var ingen forbindelse
for at gå i lærkort, som var højeste
mode. Vi skal alle tre på son-
dagstur til Zoologisk have.*

*Sommeren 1971. Tine kom til
verden maj 1971. Hun sover sødt
i sin barnevogn i baggrunden.
Allerbagest ses Hedehyparken.*

Greve 2 dage om ugen. Det forholdt sig sådan, at min mor gjorde rent på en skole hver eftermiddag, men det arbejde var lovlig hårdt for hendes ene hånd, som havde været brækket. Imidlertid var hendes indtægt nødvendig, så vi lokkede med at betale hende for at hjælpe os med hus og børn 2 dage om ugen. Hun sagde ja og begyndte i sit nye „job“ 1. maj, som jeg fødte vores datter 20. maj. Hvor jeg dog nød, når jeg stod der med min store mave og vaskekurven fuld af vådt tøj, der skulle hænges ud til tørring, og hun sagde: „Nej, lad nu hellere mig gøre det“ og overtog det tunge arbejde. Hun oplevede, at det var meget bedre for hendes hånd, for her kunne hun jo selv bestemme tempoet. Den hånd blev snart helt god igen. Rengøringenovre i baderummet m.v. havde jeg fået en anden til at overtage, da jeg var i 8. måned, så det var „kun“ hus og børn, hun skulle hjælpe med.

Tine var et roligt spædbarn, så jeg sad mange gange og lavede kontorarbejde med hende i vuggen ved mig og senere med hende i kravlegården. Det lod sig gøre, fordi min mor tog sig af husarbejdet. På den måde kom jeg hurtigt ovenpå efter fødslen. Det gik udmærket men blev gradvist spoleret af, at Stig lod firmaet vokse så hurtigt, at det var svært at følge med.

Ved at hælde godt med vand ud af ørene, tale „for min syge moster“ o.s.v., var det lykkedes at få Jens ind i en slags privat børnehave i Tåstrup 2 formiddage om ugen, også fra 1. maj. Jeg tror nu, mit bedste argument var det helt tydelige, at jeg snart skulle føde, og at det var vigtigt, han kom i gang det nye sted, inden han skulle være storebror. Jeg havde haft ham skrevet op derude længe. Det var som sagt en slags privat halvdagsbørnehave, indrettet i en gammel gård, ja faktisk et rigtig skønt sted og med nogle dejlige, erfarne mennesker, jeg også kunne søge gode råd hos. Jeg havde indimellem været lidt urolig for, om drengen var harmonisk nok (jeg tror, jeg havde læst lidt rigeligt om „problembørn“). Da jeg til en ældre dame blandt personalet dristede mig til at ytre mig lidt om mine bekymringer for Jens, så hun noget uforstående på mig og svarede: „Jens er da ikke noget problembarn. Han er da bare en livlig dreng, der lige skal

have lidt tid til at falde rigtigt til“. Åh, hvor dejligt at høre. I løbet af nogle måneder blev der plads til, at han kunne være der 3 formiddage om ugen. Jeg tog gladelig turen frem og tilbage mellem Tåstrup og Greve, fordi det var tydeligt, at Jens trivedes på det sted. 3 formiddage var det højest opnåelige der, så det klarede vi os med, indtil underet skete: Vi fik en rigtig børnehaveplads. Lige omkring Jens' 4 års fødselsdag dumpede det længe ventede brev ind ad brevsprækken. Lige netop den dag gik jeg og hang lidt med næbbet over, at det var så svært at få hverdagen til at hænge ordentligt sammen. Og så det vidunderlige brev i postkassen. Herligt. Væk var tårerne, og frem kom optimismen.

Og det blev rigtig godt. I løbet af januar 1972 begyndte Jens i Hedelyparkens børnehave, som netop var åbnet. Og fra dag 1 var der forandring til det bedre for vores lille familie. Han var simpelthen så glad for at være der. Der fik han sine behov opfyldt for leg med andre børn og alt det dejlige, der ellers kan foregå i en god børnehave. Og for mig var det så nemt – ikke afhængig af bil for at hente og bringe. Jeg kunne bare trille med barnevogn og Jens ved siden af derhen, det var jo næsten kun lige om hjørnet. Og så det helt fantastiske: Børnehaven havde en vidunderlig madordning, forstået på den måde, at det var med i prisen, at børnene fik mad derhenne. D.v.s. der var ansat en dame til at lave frokost til børnene, så de fik små lune frikadeller, lune fiskefileter o.s.v. Hun var en helt pragtfuld dame, der udover madlavningen til børnene også stod for rengøringen. De fleste dage smurte hun maden, men én dag om ugen skulle børnene selv smøre deres mad. Det bevirkede, at de hurtigt blev gode til det, og desuden blev der lagt vægt på, at børnene lærte at spise pænt med kniv og gaffel. Sikke en foræring for os forældre, sikke en hjælp, at børnehaven bidrog til at lære børnene god bordskik. Naturligvis fik jeg vores datter skrevet op til samme børnehave, som hun begyndte i, da hun fyldte 3 år. Ikke flere problemer på det område. Den vidunderlige madordning varede dog ikke ved. Først blev der skåret ned på de små lune retter, senere blev ordningen helt sparet væk, så på et tidspunkt, mens Tine gik der, skulle børnene have madpakke med. Det var da også i orden, for jeg syntes stadig, at pædagogerne sørgede for ro og bordskik

omkring måltiderne. Måske tænkte jeg ikke helt så meget på det dengang, som jeg gør nu, hvor jeg ser i mine børnebørns børnehaver, at det med bordskik er ikke noget, man går voldsomt op i. Nå, pyt, det er ikke min sag.

Her dukker en lille pudsigt erindring op. Inden Jens begyndte i Hedelyparkens børnehave, men efter Tines fødsel, hun var vel et par måneder, syntes vi jo stadig, det var ærgerligt, vi boede et sted uden legekammerater til Jens. Min mor sagde, at en lille hund kan altså være en rigtig god legekammerat for ham. Og hun kendte netop nogen, der havde en halvstor puddelhvalp (et vejkryds), som de skulle af med. Vi aftalte at få den „på prøve“, og en morgen ankom min mor med den under armen. Den var noget så sød. Jens havde forstået, at den var hans legekammerat, så han kiggede lidt på den, lo lidt og kunne tydeligvis godt lide den. Så spurgte han helt alvorligt: „Kan den lege med legoklodser? „Nej“, svarede jeg, „men den kan lege med en bold“. Nå, så kom han med en bold, og legen begyndte. Jens var glad for den lille sjove hund, som skabte endnu mere liv og sjov i huset. Vi kaldte den Bubbi, og den var allerede flyttet fast ind hos os. Vi havde meget sjov med den, men da jeg ikke havde mere begreb om hundeopdragelse end om mus, gav den selvfølgelig også ekstra arbejde, men pyt, det gik. Med tiden blev det nu Tine, der blev allermest knyttet til den. Sommetider sov de sammen helt flettet ind i arme og poter. Det var rørende at se.

Medarbejderstaben der bare voksede og voksede

Det hele udviklede sig for os både privat og firmamæssigt. Hvad vi producerede, medarbejderstaben der bare voksede og voksede, starten på eksport, og hvordan Stig fik tungen på gled på engelsk.

Udgangspunktet for det hele var, at Stig var en dygtig værktøjsmager. Det, han fremstillede, var snit- og stanseværktøjer samt bukkeværktøjer m.v. til fremstilling af diverse metaldele til industrien. Udover de maskiner og redskaber, der